

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
відділення поліції №1 (м. Славута) Шепетівського районного управління
поліції ГУНП в Хмельницькій області
23.08.2024**

м. Хмельницький, 2024

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 23.08.2023 групою НПМ здійснено відвідування Відділення поліції № 1 (м. Славута) Шепетівського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Хмельницькій області (далі – ВП, відділення поліції).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Чухась Ольга Олександрівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Осередчук Ольга Михайлівна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної ради України з прав людини;

Касянюк Алла Анатоліївна, представник громадської організації.
Відділення поліції знаходиться за адресою: 30000, Хмельницька область, Шепетівський р-н, м. Славута, вул. Козацька, 33.

Керівництво: Возгречко Сергій Миколайович, начальник відділення поліції №1 Шепетівського районного управління поліції ГУНП в Хмельницькій області.

Загальна чисельність працівників відділення поліції станом на 23.08.2024 становить 48 осіб. Однак, по штату атестованих працівників 46, з них: 7 посад є вакантними.

Відвідування відділення поліції групою НПМ здійснювалось повторне. Попередній візит здійснено 09.11.2020.

За результатами попереднього відвідування надано рекомендації, зокрема:

1. Відповідно до частини четвертої статті 7 Закону України «Про Національну поліцію» за викладеними фактами вжити заходів щодо усунення наявних порушень вимог законодавства, а саме:

1.2. Визначити службову особу, яка буде відповідальна за перебування затриманих у Славутському відділі поліції ГУНП в Хмельницькій області.

1.3. Доповнити наявні у вестибюлі інформаційні стенди відомостями про порядок подання звернення, зразками заяв тощо.

1.4. Організувати належну фіксацію перебування осіб в органах поліції та належне ведення службової документації, визначену Інструкцією з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 23.05.2017 року № 440.

1.5. Обладнати двері всіх службових кабінетів табличками з назвами підрозділів, зазначенням посад і прізвищ.

1.6. Забезпечити внесення до Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених вірогідних відомостей щодо всіх без винятку осіб, які доставлені, викликані чи запрошені працівниками поліції для складання адміністративних матеріалів, проведення процесуальних та слідчих дій, чи прибули до органу поліції з особистих або службових питань.

1.7. Вжити заходів щодо завершення обладнання кімнати для проведення слідчих дій у відповідності до вимог, передбачених наказами МВС України від 18.12.2003 року № 1561, від 16.09.2009 року № 404. Проведення слідчих дій та інших передбачених законодавством України заходів здійснювати виключно у слідчих кімнатах.

1.8. Завершити обладнання кімнати для прийому громадян.

2. Вжити заходів щодо забезпечення права на охорону здоров'я, медичну допомогу громадянам, що перебувають в Славутському відділі поліції, зокрема щодо недопущення недоліків і порушень, зазначених у звіті.

3. Вжити заходів щодо обладнання кімнати для затриманих необхідним інвентарем.

3.1. Забезпечити харчуванням затриманих осіб, які тривалий час (понад 3 години) перебувають у відділі поліції.

4. Вжити заходів щодо недопущення випадків позбавлення затриманих осіб конституційного права на захист, передбаченого вимогами статті 59 Конституції України, Законом України «Про безоплатну правову допомогу», статтями 208, 213 КПК України, Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 №1363.

4.1. Усунути недоліки із забезпеченням права громадян на захист, зокрема негайно повідомляти після затримання особи уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги та вести Журнал інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги відповідно до встановлених вимог;

4.2. Завершити обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником.

5. Забезпечити доступність приміщення відділу поліції для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення відповідно до норм щодо доступності будинків і споруд для маломобільних груп населення.

Відділом поліції рекомендації виконані частково.

Відвідуванням встановлено, що на вході до ВП наявна інформація про найменування органу поліції (фото 1). Відвідувачі мають вільний доступ до вестибюлю відділення поліції, де знаходиться черговий, а також кімнати прийому громадян (фото 2). Наявні інформаційні стенди для відвідувачів, зокрема, щодо днів прийому громадян. В приміщенні відділення поліції встановлені камери відеоспостереження та наявна інформація про те, що ведеться відеоспостереження (фото 3).

Під час відвідування встановлено, що відповідно до вимог підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), у ВП обладнано 1 (одну) кімнату для затриманих. В кімнату для затриманих ВП протягом 2024 року не поміщали затриманих осіб. Під час відвідування затримані у ВП не утримувалися.

Під час відвідування встановлено, що у відділенні поліції впроваджена та з 2023 року функціонує система «Custody Records» - інформаційно-комунікаційна система «Інформаційний портал національної поліції України».

Дана система забезпечує фіксацію всіх дій, які проводяться із затриманими особами в зонованих приміщеннях відділення поліції: кімната для проведення слідчих дій, кімната для конфіденційного побачення із захисником, кімната для проведення інтерв'ювання з затриманими (кабінет або робоче місце інспектора з дотримання прав людини), кімната прийому громадян.

У ВП ведеться відеоспостереження на вході у будівлю, у вестибюлі, у черговій частині з відповідною архівацією записів не менше 30 діб.

У день відвідування у ВП затримані особи не перебували.

Скарги від затриманих осіб на умови тримання чи неналежне поведіння на адресу ВП протягом 2023-2024 років не надходило. Факти заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті затриманим у ВП не зафіксовані.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини).

1. На час проведення відвідування відділення поліції **укриття цивільного захисту відсутнє**, що є порушенням вимог Кодексу цивільного захисту України.

2. У ВП також відсутні схеми евакуації під час повітряної тривоги до найближчого укриття, відсутні покажчики руху до найближчого укриття всупереч пункту третього Розділу II Вимог щодо утримання та експлуатації захисних

споруд цивільного захисту затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України 09 липня 2018 року № 579.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію», Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115).

3. Всупереч вимогам пункту 14 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», частини першої статті 12 Закону України «Про екстрену медичну допомогу» та Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115, в працівників відділення поліції на момент відвідування були **відсутні відповідні сертифікати щодо володіння знаннями і практичними навичками надання домедичної допомоги.**

Заборона катування, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

4. Відповідно до абзацу другого та третього пункту 7 Розділу VI Інструкції, з метою забезпечення прав затриманих осіб, розгляд обставин їх затримання або доставлення до ВП, опитування й проведення інших процесуальних дій з відвідувачами, запрошеними та доставленими до ВП особами проводиться в спеціально облаштованих службових приміщеннях ВП, які охоплюються системою цілодобового відеоспостереження, із забезпеченням можливості зберігання записів не менше 30 діб та обов'язковим виведенням відеозображення в режимі онлайн на монітор чергового чергової частини. З цією метою у ВП впроваджено систему «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», яка передбачає окремі кімнати для інтерв'ю, яке має фіксуватися, як в аудіо так і в відео форматі.

У разі тимчасової відсутності в адміністративній будівлі органу (підрозділу) поліції спеціально відведених та облаштованих службових приміщень або недостатньої їх кількості для забезпечення повноважень поліції опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до ВП особами можуть проводитися в службових кабінетах поліцейських, визначених керівником органу досудового розслідування ГУНП або ТВП ГУНП, з відеофіксацією таких дій у встановленому порядку.

Відеофіксація дозволяє забезпечити безпеку працівників поліції під час спілкування із затриманими особами, а також виключити ризики неналежного поводження із останніми.

В ході відвідування встановлено, що у ВП в спеціально облаштованому службовому приміщенні, - **кімната для проведення інтерв'ю** з затриманими особами відсутня відеокамера, тобто **не ведеться відеоспостереження**, що є порушенням Інструкції та підвищує ризик неналежного поводження із затриманими (фото 4).

5. Виявлено, що у Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до Відділення поліції №1 Шепетівського РУП містяться записи від 18.01.2024 № 9, 10 про те, що особа М. доставлена о **15:54 18.01.2024 року** та **вибула о 18:20**, потім о 18:45 прибула і знову вибула але вже до ІТТ о 23:15. У Журналі в графі «наявність чи відсутність претензій до поліції» та в графі «особистий підпис» відсутні відповідні відмітки доставленої особи. Центр БВПД повідомлено про затримання особи в порядку статті 208 КПК України о 18:47 18.01.024 року (фото 5).

Відповідно до Протоколу про затримання, особа М. затримана на підставі пункту 2 частини першої статті 208 КПК України, згідно з якою уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин. Однак, у протоколі про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину від 18.01.2024 (фото 11), місце затримання особи М. вказано – приміщення відділення поліції. Така невідповідність не дає змоги встановити дійсне місце затримання особи М.

Виявлені факти можуть свідчити про порушення прав затриманих осіб та зловживання своїми повноваженнями зі сторони правоохоронних органів.

Під час перегляду інтерв'ю (із системи «Custody Records») з затриманою особою М., яка доставлена у відділення поліції о 15:54 18.01.2024 інтерв'ю проведено о 23:11 не в кімнаті для проведення інтерв'ю, оскільки особа, яка проводила опитування сидить поруч з затриманою особою (фото 6).

Таким чином, затримана особа М. 18.01.2024 з 15:54 по 23:15, тобто з моменту доставлення у відділення поліції та до моменту поміщення в ІТТ, перебувала у відділенні поліції, однак не відомо, де саме вона перебувала і які дії з нею проводились.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6

Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

6. Відповідно до вимог пунктів 17, 18 розділу VI Інструкції, з метою забезпечення права затриманого на конфіденційне побачення із захисником у ВП облаштована кімната для конфіденційного побачення. Зустріч затриманого та його захисника в кімнаті для конфіденційного побачення має відбуватися під візуальним контролем уповноваженої службової особи, але в умовах, що виключають можливість передачі будь-яких сторонніх предметів, прослуховування чи підслуховування, з метою забезпечення законності під час проведення такої зустрічі та заходів безпеки. Побачення затриманої особи з адвокатом (захисником), є конфіденційним. Аудіофіксація такого побачення забороняється. Відеофіксація такого побачення здійснюється відкрито. Затриманий та особи, які до нього прибули, мають бути повідомлені про місце встановлення відеокамери. Однак, всупереч викладеному та загальних норм кримінально-процесуального законодавства в кімнаті для конфіденційного побачення з адвокатом ВП встановлена камера яка здійснює **аудіо** та відео фіксацію, що є грубим порушенням прав затриманих.

7. Неналежне правове інформування в установі. У вестибюлі відділення поліції відсутні стенди, які б містили інформацію щодо права особи на інформацію, відсутні зразки заяв, скарг, інформація щодо представників Уповноваженого ВРУ з прав людини в регіоні та громадських організацій, які надають правову допомогу (фото 7).

Право на ефективний засіб юридичного захисту (статті 40, 57, 59 Конституції України, стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод).

8. Відповідно до пункту 8 розділу VI Інструкції, уповноважена службова особа, що здійснила затримання, або службова особа, відповідальна за перебування затриманих у відповідному ВП, негайно після такого затримання повідомляє затриману особу про те, що вона має право на захисника та інформує відповідний орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної вторинної правової допомоги, зафіксувавши час повідомлення та дані посадової особи, яка його отримала в журналі інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим.

Однак, в ході відвідування відділення поліції моніторинговою групою встановлено факти, що можуть свідчити про ймовірне порушення права осіб на захист затриманих осіб. Так, у Журналі інформування центрів з надання

безоплатної вторинної правової допомоги затриманим, у записі від 18.01.2024 вказано що **Центр БВПД повідомлено** про затримання особи в порядку статті 208 КПК України о **18:47 18.01.2024**. При цьому відповідно до Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених особа М. (запис 9) **доставлена до ВП о 15:54**. Разом з тим, в протоколі про затримання зазначено, що затримання відбулося в порядку пункту 2 частини першої статті 208 КПК України.

Таким чином, порушено право на захист та норма щодо негайного повідомлення центрів БВПД щодо затримання особи.

9. При вивченні протоколів про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину встановлено невідповідність вимогам кримінального процесуального законодавства.

Так, у порушення статті 104, частини 5 статей 208, 209, 210 Кримінально-процесуального кодексу України (далі – КПК України) службові особи відділення поліції у протоколі про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину не зазначають інформації щодо чіткості місця затримання, часу та місця складання протоколу. Зокрема, у протоколі про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину від 18.01.2024 та від 11.07.2024 місце затримання вказано – приміщення відділення поліції. Здійснивши звірку із відомостями внесеними до Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених встановлено, а також Журналу повідомлень Центрів БПД що особа М. та М. потрапили до відділення поліції вже у статусі «затриманий».

Така невідповідність записів у протоколах та журналах ставлять під сумнів зафіксовані факти щодо затримання даних осіб у відділенні поліції. Факти порушень прав затриманих щодо не фіксації у протоколах необхідної інформації вже знайшли своє відображення в рішеннях Європейського суду з прав людини (справа «Кушнір проти України»), який також відзначав, що відсутність фіксації такої інформації, як дати, часу та місця затримання, ім'я затриманого, підстави для затримання та ім'я особи, яка здійснила затримання, повинні розглядатися як недотримання вимоги щодо законності та невідповідність самій меті статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Окрім того, всупереч вимогам частини 4 статті 208, статті 213 КПК України у протоколі про затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину не відображено підтверджуючої інформації про повідомлення затриманим чи уповноваженою службовою особою, яка здійснила затримання, про затримання та місце перебування близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб за вибором затриманої особи.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

10. Під час відвідування НПМ встановлено, що затримані особи та відвідувачі не мають доступу до питної води, таким чином не дотримано мінімальних стандартів належного поводження.

11. В кімнаті для затриманих (далі - КЗ) відділення поліції порушуються вимоги пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація №R (2006) 2 Комітету Міністрів держав-учасниць) (далі - Європейські пенітенціарні правила), оскільки конструкція вікон не дозволяє утримуваним особам власноруч відкрити квартирки для провітрювання (фото 8).

Порушення прав осіб з інвалідністю (Конвенція про права осіб з інвалідністю)

12. Доступність приміщення відділення поліції для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення не забезпечена відповідно до вимог законодавства щодо без бар'єрного простору (ДБН В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН).

Так, у порушення вимог ДБН вхід до будівлі ВП не обладнано кнопкою виклику(фото 9), у зв'язку з чим маломобільні групи населення без сторонньої допомоги не можуть потрапити до приміщення. Оскільки, в середині приміщення наявні два сходишкових марші, на які накладаються (в ручну, за потреби) переносний пандус (фото 10). Однак, під час підготовки звіту, дане порушення було усунуто, про, що надано фото доказ.

13. Також у порушення пункту 6.1.8 ДБН не забезпечено доступ осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних, та маломобільних груп населення до санітарного вузла, оскільки наявний санвузол знаходиться на вулиці та через наявність необладнаних підйомними механізмами сходів, є недоступним (фото 11).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Головному управлінню Національної поліції в Хмельницькій області:

1.1. Вжити заходів щодо забезпечення контролю за усуненням недоліків та порушень, виявлених під час моніторингового візиту до відділення поліції № 1 (м. Славути) Шепетівського районного управління поліції ГУНП в Хмельницькій області.

1.2. Розглянути можливість облаштування укриття у Відділенні поліції №1 Шепетівського РУП ГУНП у Хмельницькій області.

1.3. Провести службове розслідування щодо факту затримання 18.01.2024 особи М. в порядку статті 208 КПК України за фактами викладеними у звіті.

2. Відділенню поліції № 1 (м. Славута) Шепетівського районного управління поліції ГУНП в Хмельницькій області:

2.1. Забезпечити відповідне навчання з надання домедичної допомоги для всього особового складу відділення поліції.

2.2. Забезпечити облаштування та відеоспостереження в кімнатах для проведення інтерв'ю та конфіденційного побачення з адвокатом.

2.3. Забезпечити належне ведення службової документації внесення до службової документації достовірної та повної інформації.

2.4. Забезпечити доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення відповідно до вимог законодавства.

2.5. Забезпечити дотримання вимог статті 104 КПК України в частині фіксації в Протоколі про затримання дати фіксації закінчення протоколу, фіксації фактичного місця та дати затримання.

2.6. Обладнання кімнати для затриманих у відповідності до національного та міжнародного законодавства.

Додаток: фотоматеріали на 5 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ -

головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини

Ольга ЧУХАСЬ

Додаток

фото 1

фото 2

фото 3

фото 4

фото 5

[illegible]

Фото 6

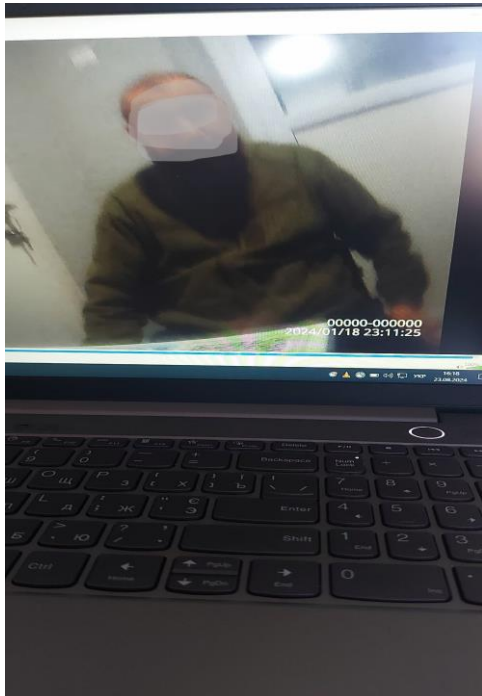

Фото 7

Фото 8

Фото 9

фото 10

[illegible]